МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

НАСТАВНА ПРОГРАМА

БЕЗБЕДНОСТ И РЕГУЛИРАЊЕ ВО ПАТНИОТ СООБРАЌАЈ

III ГОДИНА

СООБРАЌАЈНА СТРУКА

Техничар за патен сообраќај

Скопје, 2007 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: БЕЗБЕДНОСТ И РЕГУЛИРАЊЕ ВО ПАТНИОТ СООБРАЌАЈ

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: техничар за патен сообраќај

1.2.2. Струка: сообраќајна

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Предмет карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет: трета година

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 3 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 108 часа

1.6. Статус на наставниот предмет : задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на наставната програма по наставниот предмет ***безбедност и регулирање на патниот сообраќај*** ученикот стекнува знаења, вештини и се оспособува:

- да ја толкува улогата на законските прописи за безбедноста во патниот сообраќај;
- да ги познава прописите кои се поврзани со безбедноста во патниот сообраќај;
- да ги познава сообраќајните знаци, светлосните сообраќајни знаци и знаците што ги даваат овластените лица;
- да ја објаснува потребата од познавањето на сообраќајните правила и прописи како предуслов за безбеден сообраќај;
- да ја познава улогата на човекот, возилото и патот како основни фактори за безбедноста во сообраќајот;
- да ги опишува прописите кои се поврзани со возачот, возилото и патот;
- да ги објаснува должностите на возачот и лицата кој учествувале во сообраќајна незгода;
- да ја опишува одговорноста што ја имаат возачите при управување со моторни возила;
- да развива чувство за почитување на сообраќајните правила и прописи како гаранција за уреден и безбеден сообраќај.

3.ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на наставата по безбедност и регулирање во патниот сообраќај, односно постигнување на поставените цели, потребни се предзнаења од предметите експлоатација на патните возила, основи на сообраќај, сообраќајна инфраструктура и превозни средства.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структуирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу темат. целини и меѓу предметите
1. БЕЗБЕДНОСТА ВО ПАТНИОТ СООБРАЌАЈ	**8**	Ученикот: - да ги познава прописите врз база на кои се регулира патниот сообраќај; - да ги познава обврските и задачите на учесниците во сообраќајот; - да го објаснува значењето на одделни изрази кои се употребуваат во прописите за безбедноста во сообраќајот: • учесници во сообраќајот; • возила во патниот сообраќај ; • патишта и нивните површини; • други изрази.	- Укажување на прописите кои се од посебно значење за безбедноста во патниот сообраќај; - објаснување на општите обврски и задачи на учесниците во сообраќајот; - демонстрирање примери за обврските и задачите на учесниците во сообраќајот; - објаснување на законските изрази за: - учесници во сообраќајот; - возила во патниот сообраќај ; - патишта и нивните површини; - други изрази.	Експлоата-ција на патните возила Практична настава

2. РЕГУЛАТИВНИ МЕРКИ	**20**	- Да го познава поимот, улогата и значењето на собраќајните знаци; - да ја познава основната поделба на сообраќајните знаци; - да ја објаснува употребата на сите групи на сообраќајни знаци; - да го толкува значењето на дополнителните табли; - да го познава значењето на светлосните сообраќајни знаци и светлосните ознаки; - да ги познава ознаките на коловозот; - да го разбере значењето на знаците што ги даваат овластените лица со помош на: 1. рацете и телото; 2. свирка; 3. палка, таблица и батериска светилка; - да ја опишува улогата на возилата со првенство на минување и возилата под придружба.	- Дискусија за улогата и значењето на сообраќајните знаци; - опишување на основната поделба на сообраќајните знаци; - демонстрирање примери за правилно постапување и употреба на светлосните сообраќајни знаци; - опишување односи за примена на светлосните сообраќајни знаци; - објаснување на значењето на знаците што ги даваат овластените лица со помош на рацете и телото, свирката, таблицата и батериската светилка; - укажување на приоритетот што го имаат возилата со првенство на минување и возилата под придружба: - демонстрирање практични примери за правилната употреба на регулативните мерки за безбедно одвивање на сообраќајот.	Експлоата-ција на патни возила Практична настава

3. ПРОПИСИ ЗА ВОЗАЧИТЕ НА ВОЗИЛА НА МОТОРЕН ПОГОН	**18**	- Да ги објаснува условите и критеримите за стекнување право за управување со возила на моторен погон; - да го опишува процесот на оспособување на кандидатите за возачи; - да ја опишува постапката за полагање возачки испит и обврските што ги имаат возачите со добивањето на возачка дозвола; - да го познава значењето и потребата од здравствените прегледи и контролата на алкохолизираноста на возачите за безбедноста во патниот сообраќај; - да го познава прописот за времетраењето на управувањето на возачите со моторно возило; - да ја објаснува должноста и обврската на возачот при превоз на опасни материи.	- Објаснување на условите и критериумите за стекнување на право на управување со возило на моторен погон; - опишување на процесот на оспособување и полагање на возачки испит; - укажување на значењето од здравствените прегледи на возачите за безбедно управување со моторните возила; - дефенирање на времетраењето на управувањето на возачите со моторно возило; - демонстрирање примери и давање објаснение за превозот на опасни материи.	Експлоата-ција на патните возила Практична настава

4.ПРОПИСИ ЗА ВОЗИЛАТА НА МОТОРЕН ПОГОН	**15**	- Да ги познава основните услови во поглед на димензиите, вкупните маси и осното оптоварување на моторните и приклучните возила; - да го објаснува значењето на регистрацијата и техничкиот преглед на моторните и приклучните возила; - да ги идентификува техничките услови за одредени уреди на моторните возила и тоа за: -уред за управување; -уред за сопирање; -уреди кои овозможуваат нормална видливост; -уред за давање звучни сигнали; -уред за одвод на издувни гасови; -уреди за осветлување и светлосна сигнализација; -уреди за контрола и давање знаци.	- Објаснување на основните услови кои треба да ги исполнуваат моторните и приклучните возила од аспект на димензиите, вкупните маси и осното оптоварување; - дискусија и објаснување примери од регистрацијата и техничкиот преглед на моторните и приклучните возила; - објаснување на важноста на техничките услови што треба да ги исполнуваат уредите на моторните возила; - демонстрирање примери од безбедносен аспект за следните уреди на моторните возила: -уред за управување -уред за сопирање -уреди кои овозможуваат нормална видливост -уред за давање звучни сигнали -уред за одвод на издувни гасови -уреди за осветлување и светлосна сигнализација -уреди за контрола и давање знаци	Експлоата-ција на патните возила Практична настава
5. ВЛИЈАНИЕ НА ПАТОТ И ОКОЛИНАТА ЗА ОПШТАТА БЕЗБЕДНОСТ ВО СООБРАЌАЈОТ	**9**	- Да ја познава класификацијата на патиштата; - да разликува улица и пат; - да ги опишува условите кои мора да ги задоволи јавниот пат; - да ги познава составните делови на јавниот пат.	- Обаснување на основната поделба и дискусија за условите кои треба да ги задоволи јавниот пат; - опишување на составните делови на јавниот пат; - демонстрирање примери за влијанието на патот и патната околина за безбедноста во патниот сообраќај.	Експлоатација на патните возила Практична настава

6.ОСНОВНИ СООБРАЌАЈНИ ПРАВИЛА И ПРОПИСИ	**20**	- Да ги идентификува основните сообраќајни правила кои се дефинирани во законот за безбедност во патниот сообраќај; - да го објаснува значењето од познавањето на сообраќајните правила и прописи; - да го познава значењето на правилата на одредени дејства со возилото во сообраќајот; - да го познава значењето на безбедноста во сообраќајот при превоз на лица и товар и организирање на вонреден превоз.	- Објаснување на значењето на сообраќајните правила и прописи за безбедноста во патниот сообраќај; - демонстрирање примери за дејствијата во сообраќајот и укажување на нивното влијание за уреден и безбеден сообраќај; - објаснување на правилата и прописите за одредени дејства во сообраќајот, и тоа: вклучување во сообраќајот, брзина на движење, свртување, првенство на минување, разминување, престигнување и обиколување, запирање и паркирање, влечење на возила, употреба на светла во сообраќајот, работи на пат, сообраќај во тунел, сообраќај на велосипеди и велосипеди со мотор, движење на пешаци, обврска на возачите кон пешаците и др. - објаснување на основните сообраќајни правила и укажување на значењето на безбедноста во сообраќајот при превоз на лица, товар и организирање на вонреден превоз.	Експлоата-ција на патните возила Практична настава

7. ДОЛЖНОСТИ ВО СЛУЧАЈ НА СООБРАЌАЈНА НЕЗГОДА	**10**	- Да ги познава должностите на учесниците во сообраќајната незгода; - да ги идентификува обврските кои ги имаат возачите кои учествувале во сообраќајна незгода; - да ги познава обврските на лицата во својство на возачи или учесници во сообраќајот кога ќе наидат на местото каде се случила одредена сообраќајна незгода; - да ги класифицира одговорностите на возачите и останатите учесници во сообраќајната незгода.	- Објаснување на должностите што ги имаат учесниците во сообраќајната незгода; - демонстрирање на примери за однесувањето на учесниците во сообраќајната незгода; - објаснување на должностите кои ги имаат возачите и останатите учесници во сообраќајната незгода; - укажување на одговорностите кои ги имаат возачите и останатите учесници во сообраќајната незгода.	Експлоата-ција на патните возила Практична настава
8. ОДГОВОРНОСТ НА ВОЗАЧИТЕ	**8**	- Да ги познава одговорностите кои ги има возачот на моторното возило при учество во сообраќај на пат; - да ги познава одговорностите на возачите, и тоа: • прекршочната одговорност, • материјалната одговорност; • кривичната одговорност; - да го толкува значењето од примена на посебни воспитни мерки.	- Укажување на одговорноста што ја имаат возачите при управување со возило на пат; - објаснување на разликите помеѓу различните видови на одговорност и тоа помеѓу: прекршочната одговорност, материјалната одговорност и кривичната одговорност; - демонстрирање примери за различни видови на одговорност.	Експлоата-ција на патните возила Практична настава

4.2. Наставни методи и активности на учење

Целите на наставниот предмет **безбедност и регулирање во патниот сообраќај** се реализираат со примена на наставните форми: фронтална, групна и индивидуална. Како наставни методи може да се користат: демонстрација, дискусија, решавање на проблеми, активна демонстрација на ученици, учење преку сопствено откривање и др.

Активности на ученикот: црта, набљудува, споредува, прибележува, чита, открива, учи независно и работи домашни задачи.

Активностите на наставникот се: организира и раководи активна и индивидуална дејност кај учениците,објаснува, организира и води дискусија, дава инструкции, пишува на табла, демонстрира, ги оценува задачите, поставува прашања, регистрира, оценува и ги анализира резултатите.

4.3. Организација и реализација на наставата

Воспитно-образовната работа по наставниот предмет **безбедност и регулирање во патниот сообраќај** се реализира во специјализирана училница за стручно-теоретска настава.

4.4. Наставни средства и помагала

За ефикасно реализирање на целите на наставниот предмет **безбедност и регулирање во патниот сообраќај** се применуваат разни средства и помагала како: графоскоп, видеоснимки, слајдови, фотографии, компјутер, ЛЦД проектор и слично.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши перманентно, преку усно и писмено проверување на знаењата по секоја завршена тематска целина. Исто така, на крајот од полугодието и наставната година се проверуваат постигањата на учениците преку изготвени тестови на знаења од тематски целини реализирани во текот на полугодието и наставната година. Доколку ученикот не постигне резултати во реализирањето на конкретните цели на наставната програма, се постапува согласно на законската регулатива за средно образование.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет **безбедност и регулирање во патниот сообраќај** треба да ги поседува следните педагошки, персонални и професионални карактеристики: да е психофизички здрав, да владее со литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, да е комуникативен и отворен за соработка, да е соодветно професионално образован, со или без работно искуство, да ја сака педагошката работа и да напредува во неа, да е добар организатор, да е креативен и способен за примена на иновации во образовната технологија.

6.2.. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по сообраќај - насока патен сообраќај.
Наставниците треба да поседуваат педагошко- психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард за простор

Воспитно-образованата работа по овој наставен предмет се реализира во специјализирана училница, опремена со соодветни наставни средства и материјали.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2007. година

7.2. Состав на работната група:

1. Ридван Зекири, дипл. маш. инж., раководител, советник, Министерство за образование и наука
2. Благоја Јованов, дипл. сооб. инж., наставник во АСУЦ "Боро Петрушевски" – Скопје
3. Гордана Кожуваровска, дипл. сооб. инж., наставник во СОУ ,, Таки Даскало” - Битола
4. Влатко Николоски, дипл. сооб. инж., Министерство за внатрешни работи

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2007 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по предметот **безбедност и регулирање во патниот сообраќај** ја одобри министерот за образование и наука со решение бр. 11-4398/1 од 12.06.2007 година.